

Auktoriteettitietokanta

Luetteloinnin tiedotuspäivä 25.3.2010

Laila Heinemann
Kansalliskirjasto / Kirjastoverkkopalvelut

- Taustaa
- Nykytila: ”Voyager-malli”
- Tavoitetila: ”Aleph-malli”
- Rajapintoja
- Ongelmakohtia
- Hankkeen aikataulu

Miksi tarvitaan auktoriteettitietokantaa

- auktoriteettitietueita ylläpidettäisiin samalla ohjelmistolla kuin kirjastotietokantojakin, mikä mahdollistaa tietueiden kopioinnin tietokantojen välillä
- YSA ja ALLÄRS ylläpidettäisiin samassa tietokannassa, mikä lyhentäisi viivettä niiden päivittymisen välillä
- eri(kielisten) sanastojen väliset linkit voitaisiin hoitaa MARC 21:n mukaisin linkkitiedoin
- bibliografisissa tietokannoissa indeksoinnissa hyödynnettäisiin yhteisiä auktoriteettitietueita tietokantakohtaisten tarpeiden sijaan

Liisa Sten ja Kirsti Tainio, syyskuu 2000

Mikä on muuttunut?

- VTLS > Voyager > Aleph
 - K-mies > VESA > ONKI
 - FINMARC > MARC 21-fin > MARC 21
-
- ```
graph LR; A[VTLS] --> B[Voyager]; B -.-> C[Aleph]; D[K-mies] --> E[VESA]; E -.-> F[ONKI]; G[FINMARC] --> H[MARC 21-fin]; H -.-> I[MARC 21]; C -.-> J(()); F -.-> J; I -.-> J; J --> K[KDK];
```
- KDK**

# Nykytila

- Kirjastojen auktoriteettitietoja ylläpidetään Voyager-kirjastojärjestelmällä, jossa ei ole erillistä auktoriteettimoduulia. Tästä syystä **auktoiteettitietueet ovat tietokantakohtaisia**.
- Asiasanastoja on jaeltu VESA-verkkosanaston kautta. Siinä on mahdollisuus **hakea ja selata asiasanoja, mutta ei poimia niitä**.
- ONKI-palvelu on tarjonnut tähän lisäksi yksittäisten termien poimintamahdollisuuden suoraan muihin järjestelmiin.
- Nimiauktoiteetit ja yhtenäistetyt nimekkeet **eivät ole olleet selattavissa tai haettavissa** erikseen.

# Tavoitetila

- Kaikki auktoriteetit ylläpidetään erillisessä yhteisluettelon auktoriteettikannassa, joka toimii Aleph-järjestelmässä. Se tarjoaa sekä ylläpitoalustan että standardinmukaiset **haku- ja poimintarajapinnat kaikkiin muihin järjestelmiin.**
- Siihen voidaan myös poimia tietueita muista järjestelmistä, esim. kansainvälisestä VIAF-kannasta tai suoraan kustantajilta.
- Yhteisluettelokirjastot, jotka luetteloivat Alephilla, saavat auktoriteetit **käyttöön suoraan luettelointiklientillaan.**
- Myös tuotanto on mahdollista hajauttaa kaikille yhteisluettelokirjastoille (jos näin päätetään).

# Nykytila: "Voyager-malli"

## Tuotanto ja ylläpito

### FENNICA (KK)

- Voyager

YSA

Suom. nimiauktoriteetit

### VIOLA (KK)

- Voyager

MUSA ja CILLA

Suom. musiikin yht. nimekkeet

Suom. musiikin nimiauktoriteetit

### ALMA (ÅA)

- Voyager

ALLÄRS

Ruots. nimiauktoriteetit

### ARSCA (Sibis)

- Voyager

Ulkom.

musiikin nimiauktoriteetit

Ulkom. musiikin yht. nimekkeet

### FinnONTO

- Protegé

Ontologiat

ml. Toimijaontologia

## Haku, selaus ja poiminta

### VESA (KK)

- haku ja selaus

- poiminta vain eräajona

- vain asiasanastot

### ONKI (FinnONTO)

- haku, selaus ja poiminta

- asiasanastot ja ontologiat

- (sekalaiset nimiauktoriteetit)

## Käyttö

### Muut yhteisluettelo- kirjastot (Linnea)

- Voyager

### AMK-kirjastot

- Voyager

### Muut kirjastot

- muut kirjasto-  
järjestelmät

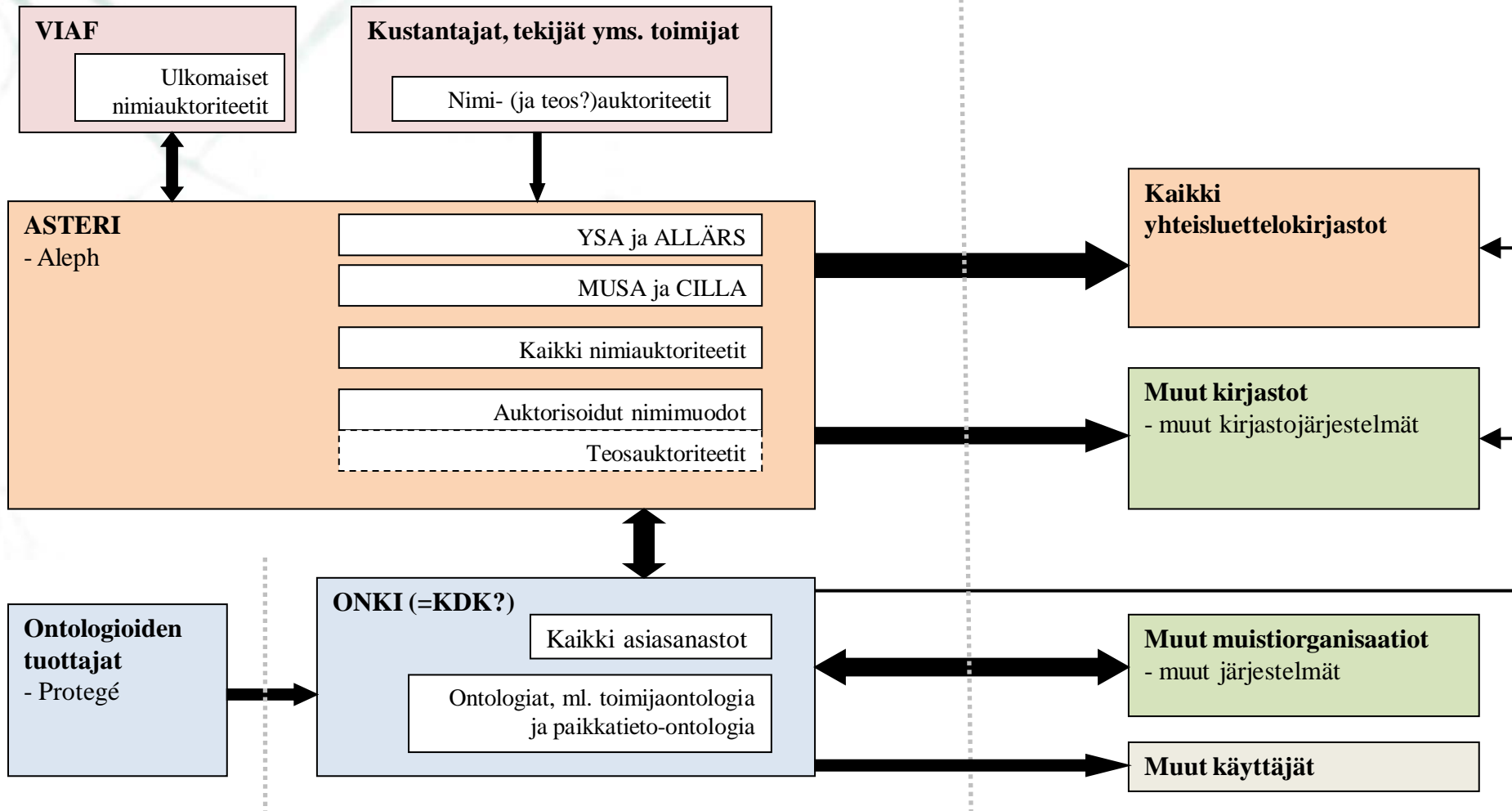
### Muut organisaatiot

- muut järjestelmät

# Tavoitetila: "Aleph-malli"

Tuotanto, ylläpito, haku, selaus ja poiminta

Käyttö



# Rajapintoja

- **Kansainvälinen auktoriteettivaihto**

- VIAF (Virtual International Authority File) –hanke
- Kukin maa auktorisoi vain omat nimimuotonsa
- Ulkomaiset saadaan vaihtoina ko. maasta

- **KDK-auktoriteettivaihto**

- Muistiorganisaatioilla yhteisiä toimijoita,  
*esim. Gallen-Kallela maalarina, kuvittajana ja elämäkerran kohteena*
- Ongelmana erilaiset tallennusformaatit
- Myös juridisia ongelmia henkilötietojen vaihdossa

# Ongelmakohtia

- Kansallisbibliografian vs. muiden kirjastojen auktoriteetit
  - Kaikilla muodoilla voidaan hakea, mutta auktoriteettivalvonnassa pitää määritellä yksi ensisijaiseksi
  - Yhteisluettelossa vain yksi bibliografinen tietue
- Keskitetty vs. hajautettu tuotanto ja ylläpito
  - Vaatii resursseja aina jossakin
  - ”Laadunvalvonta”
- Auktoriteettivalvonta mahdollista vain yhteisluettelossa
  - Lisäarvo ei siirry paikalliskantoihin
  - Teknistä ratkaisua pohditaan

# Hankkeen aikataulu

- **Vaihe 1:**
  - Kansallisbibliografian ja -diskografian auktoriteetit
  - alkaa Q1/2010; valmis Q3/2010
- **Vaihe 2:**
  - Muut yhteisluettelokirjastojen auktoriteetit
  - alkaa Q3/2010; valmis 2011
- **Vaihe 3:**
  - KDK-auktoiteetit
  - valmistelu aloitettu: valmis 2011-2012??

Lisätietoa verkossa osoitteessa  
[http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/hankkeet/  
auktoriteettitietokanta.html](http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/hankkeet/auktoriteettitietokanta.html)